Minister
Klimatu i Środowiska

DGO-SGO.050.38.2024.KD
3485994.13903030.11326520
Warszawa, 24-12-2024

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu RP

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez senatora Stanisława Pawlaka na 22. posiedzeniu Senatu w dniu 7 listopada 2024 r. w sprawie nielegalnego składowiska odpadów niebezpiecznych w miejscowości Czołówek w gminie Radziejów, BPS/043-22-530/24, uprzejmie informuję.

Odpowiedzialność za usunięcie porzuconych odpadów została wskazana w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach[1]. Określają one sposób egzekwowania od posiadaczy odpadów usuwania nielegalnie nagromadzonych przez nich odpadów. Ustawa określa dwa przepisy określające procedurę usunięcia przez posiadacza odpadów nielegalnie nagromadzonych odpadów, tj.:

- art. 26 – dotyczy przypadków, gdy posiadacz odpadów nagromadził odpady w miejscu do tego nieprzeznaczonym, tj. bez uzyskanego wcześniej zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów;

- art. 47 - dotyczy przypadku, gdy obowiązek usunięcia odpadów powstał w związku z wydaniem decyzji o cofnięciu zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów, stwierdzeniem nieważności, uchyleniem lub wygaśnięciem decyzji zezwalającej na zbieranie odpadów lub zezwalającej na przetwarzanie odpadów. Posiadacz odpadów jest obowiązany do usunięcia odpadów i negatywnych skutków w środowisku lub szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie[2], w ramach prowadzonej działalności objętej zezwoleniem, na własny koszt.

W przypadku braku realizacji decyzji nakładającej obowiązek usunięcia odpadów albo niewykonania obowiązku usunięcia odpadów wynikającego z mocy prawa przez posiadacza odpadów zastosowanie mają przepisy o egzekucji w administracji. W wyniku postępowania egzekucyjnego posiadacz powinien usunąć odpady. Jeżeli zastosowane środki egzekucyjne nie doprowadzą do wykonania obowiązku o charakterze niepieniężnym, właściwy organ ochrony środowiska powinien przeprowadzić wykonanie zastępcze decyzji.

Odrębnym trybem w przypadkach gdy odpady powodują zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska i konieczne jest ich niezwłoczne usunięcie jest tryb określony w art 26a

[1] Dz.U. z 2023 r. poz. 1587, z późn. zm.
[2] Dz.U. z 2020 r. poz. 2187, z późn. zm.

Telefon: (+48) 22 369 29 00
info@klimat.gov.pl
www.gov.pl/klimat
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
Działamy zgodnie z EMAS - zarządzając instytucją, dbamy o środowisko

ustawy o odpadach. Ww. artykuł pozwala organom administracji (w zależności od właściwości jest to regionalny dyrektor ochrony środowiska, marszałek województwa, starosta, wójt, burmistrz lub prezydent miasta) do podjęcia się usunięcia nielegalnie nagromadzonych odpadów. Natomiast po usunięciu i zagospodarowaniu nielegalnie nagromadzonych odpadów organ żąda od posiadacza odpadów odpowiedzialnego za gospodarowanie odpadami zwrotu poniesionych przez siebie kosztów.

Podkreślenia wymaga fakt, że w każdym przypadku to posiadacz odpadów, który nielegalnie nagromadził odpady, powinien zostać obciążony kosztami ich usunięcia zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci" wyrażoną w art. 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska[3]. Ponadto należy mieć na uwadze, że w ustawie o odpadach wprowadzono szereg regulacji wskazujących, iż za zagospodarowanie odpadów odpowiada posiadacz odpadów, wraz z poniesieniem wszystkich kosztów w tym zakresie.

W nawiązaniu do pytań o posiadacza odpadów w miejscowości Czołówek, gmina Radziejów, z informacji przekazanych przez Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska wynika, że zbieranie odpadów prowadziła Spółka JENDRUS Sp. z o.o. w oparciu o zezwolenie udzielone decyzją Starosty Radziejowskiego.

W piśmie z dnia 15 listopada 2022 r. Starosta poinformował, że szuka możliwości sfinansowania unieszkodliwienia odpadów oraz wskazał, iż wydano tytuły wykonawcze nakładające na Spółkę karę grzywny w celu przymuszenia do usunięcia odpadów.

Natomiast z pisma Starosty Radziejowskiego z dnia 29 lipca 2024 r. przesłanego do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynika, że Starosta Radziejowski aktualnie nie prowadzi żadnego postępowania w sprawie usunięcia odpadów nielegalnie zgromadzonych w Czołówku. Prowadzone przez Starostę Radziejowskiego postępowanie egzekucyjne zakończyło się jego umorzeniem ze względu na bezskuteczność egzekucji. Starosta Radziejowski jako organ prowadzący postępowanie nałożył na podmiot zobowiązany do usunięcia odpadów obowiązek uiszczenia kosztów ich usunięcia, jednak podmiot zobowiązany kwoty nie wpłacił, a przymusowe jej ściągnięcie nie przyniosło skutku. Dodatkowo Starosta Radziejowski wskazał, że działa w tej sprawie jako organ egzekucyjny i nie ma żadnych możliwości pozyskania środków na egzekucję obowiązku niepieniężnego.

Odnosząc się do pytania o odpowiedzialność za koszty audytu nielegalnie deponowanych odpadów w obowiązujących aktach prawnych dotyczących gospodarki odpadami brak jest przepisów dotyczących przeprowadzania audytu w miejscach nielegalnego nagromadzenia odpadów. Niemniej jednak zgodnie z art. 77 ustawy z dnia 2 kwietnia 2024 r. - Kodeks postępowania administracyjnego[4] na organie administracji publicznej ciąży obowiązek zebrania w sposób wyczerpujący i rozpatrzenia całego materiału dowodowego. Należy również dodać, że art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska[5] wskazuje, iż do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska należy kontrola podmiotów korzystających ze środowiska w rozumieniu ustawy - Prawo ochrony środowiska w zakresie m.in. przestrzegania przepisów ustawy o odpadach. Istotna jest również konieczność współdziałania Inspekcji Ochrony Środowiska z innymi organami kontroli, w tym z organami samorządu terytorialnego, o czym stanowi art. 17 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Zgodnie z tym przepisem Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w wykonywaniu czynności kontrolnych z innymi organami kontroli,

[3] Dz. U. z 2024 r., poz.54, z późn. zm.
[4] Dz.U. z 2024 r. poz. 572
[5] Dz.U. z 2024 r. poz. 425, z późn. zm.

w tym z organami samorządu terytorialnego. Zatem zarówno Inspekcja Ochrony Środowiska, jak i właściwe organy administracji prowadzący postępowanie administracyjne mające na celu usunięcie takich odpadów, w ramach realizowanych zadań, posiadają kompetencje do podejmowania działań w miejscu w którym znajdują się odpady (zwłaszcza gdy ma to na celu zebranie materiału dowodowego).

Natomiast nawiązując do pytania o skalę problemu należy wskazać, że organy Inspekcji Ochrony Środowiska nie mają prawnego obowiązku prowadzenia oficjalnej inwentaryzacji miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów, w tym miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów niebezpiecznych. Pomimo powyższego, Główny Inspektor Ochrony Środowiska ma świadomość skali problemu jaki stanowią ww. miejsca, w związku z czym polecił wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska przeprowadzenie w trybie pilnym czynności kontrolnych lub czynności określonych w trybie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska (wobec wszystkich miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów, które zostały zidentyfikowane na terenie poszczególnych województw), a także wystosował prośbę o wyselekcjonowanie miejsc porzucenia/nielegalnego zdeponowania, które mogą zagrażać lokalnej społeczności. Na podstawie otrzymanych informacji zostało opracowane zestawienie miejsc nielegalnego nagromadzenia odpadów znajdujących się na terenie kraju, które mogą stanowić szczególne zagrożenie. Jednocześnie wskazuję, że zestawienie to stanowi zbiór dokumentów, który objęty jest klauzulą „zastrzeżone" ze względu m.in. na postępowania prowadzone przez policję i prokuraturę. W związku z powyższym nie ma możliwości udostępnienia informacji dotyczących ilości ww. miejsc, ich lokalizacji oraz ilości i rodzaju gromadzonych odpadów.

Odpowiadając na ostatnie pytanie należy wskazać, że resort klimatu i środowiska zdaje sobie sprawę jak trudnym i nierzadko budzącym obawy lokalnych społeczności jest problem nielegalnie nagromadzonych odpadów, zwłaszcza niebezpiecznych. Jak również z jakimi problemami borykają się jednostki samorządu terytorialnego w związku z nagromadzonymi odpadami. Dlatego też problem nielegalnie deponowanych odpadów jest jednym z priorytetów obecnego Rządu.

W ramach realizacji wspomnianego priorytetu Ministerstwo Klimatu i Środowiska na początku 2024 roku rozpoczęło prace nad mechanizmem wydatkowania środków finansowych z budżetu państwa na dofinansowanie usunięcia nielegalnie zdeponowanych odpadów (program pilotażowy). Niemniej jednak ze względu na brak możliwości prawnych na uruchomienie środków z rezerwy celowej budżetu państwa na usuwanie odpadów w resorcie klimatu i środowiska rozpoczęto również prace legislacyjne nad stworzeniem możliwości przekazania środków z ww. źródła finansowego na usunięcie nielegalnie nagromadzonych odpadów niebezpiecznych. Opublikowana w dniu 21 listopada 2024 r. ustawa o zmianie ustawy o odpadach oraz ustawy o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw[6] obejmuje przepis wprowadzający podstawę prawną do przekazania właściwym organom administracji środków z rezerwy celowej budżetu państwa na usuwanie odpadów. Jednocześnie należy podkreślić, że Minister Klimatu i Środowiska stara się o pozyskanie środków z budżetu państwa na dofinansowanie działań administracji polegających na usuwaniu nielegalnie zdeponowanych odpadów, w tym środków z rezerwy celowej. Środki finansowe z rezerwy celowej będą wydatkowane z uwzględnieniem stopnia zagrożenia powodowanego przez odpady, w tym odpady niebezpieczne, dla życia i zdrowia ludzi, środowiska oraz dla infrastruktury, w tym infrastruktury krytycznej.

Warto przy tym zwrócić uwagę, że docelowym źródłem dofinansowania do usuwania porzuconych odpadów będzie nadal program priorytetowy „Usuwanie porzuconych

[6] Dz.U. 2024 poz. 1834

odpadów” Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dedykowany organom administracji właściwym do usunięcia odpadów.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

- Departament Spraw Parlamentarnych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów